

КРИТЕРІЇ ДОБОРУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ У ЧИТАННІ

Піддубцева Ольга Ігорівна

викладач кафедри філології

Дніпровського аграрно-економічного університету

poddubtseva@ukr.net

Розвиток сучасного українського суспільства вимагає від закладів вищої освіти підготовки висококваліфікованих конкурентноспроможних фахівців, здатних до ефективної і якісної роботи не тільки рідною мовою, а й іноземною, що стане у нагоді для налагодження дружніх стосунків з іноземними фірмами. Після закінчення вишів випускники повинні бути готовими до роботи з професійно орієнтованою літературою, зокрема вільно читати та розуміти без перекладача іноземні видання з питань агрономії. З огляду на це, проблема добору навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності майбутніх агрономів у читанні потребує відповідного розгляду.

Питання добору навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні розглянуто як у фундаментальних дослідженнях Г. Барабанової, Н. Гальської, Г. Рогова, С. Фоломкіною, Т. Hudson, В. Lynch, С. Nuttal, W. Rivers, S. Silberstein, так і в численних дисертаційних дослідженнях з методики викладання іноземної мови для різних спеціальностей – майбутніх педагогів (О. Бирюк, Ю. Британ, Т. Вдовина, І. Корейба), управлінців (С. Львова), економістів (В. Волік, Ю. Дегтярьова, З. Корнева, Т. Король, С. Радецька, Т. Труханова, С. Шевченко), медиків (М. Августинович, Т. Горпініч, А. Марлова), журналістів (С. Вавіліна), студентів технічних спеціальностей (Т. Корж, І. Литвиненко) та фахівців аграрного сектору (Т. Кушнарьова, О. Малюга, Ю. Романюк). Однак, питання

добору навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності майбутніх агрономів у читанні залишається недостатньо дослідженим, оскільки у вищезгаданих працях не враховується специфіка навчання студентів першого курсу спеціальності “Агрономія”.

Метою дослідження є визначення критеріїв добору навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності майбутніх агрономів у читанні.

Проаналізувавши низку праць Г. Барабанової, А. Гризуліної, В. Бухбіндера, О. Ігумнової, які присвячені відбору текстів для навчання читання, ми обрали за основу класифікацію критеріїв, що представлена у роботах Г. Кравчука, Ю. Романюк та І. Литвиненко. Відповідно до цієї класифікації до якісних критеріїв відбору навчального матеріалу належать такі групи критеріїв: 1) предметно-наукові (критерій новизни, інформаційної цінності та критерій наявності паралінгвістичних елементів тексту); 2) лінгвостилістичні критерії (критерії різноманітності типів та жанрів текстів, критерій представленості фахової лексики); 3) методичні критерії (критерій адаптивності та доступності навчальних матеріалів, відповідність типу тексту виду читання, критерій автентичності текстів, критерій тематичності та смислової синонімічності текстів); 4) особистісно-орієнтовані критерії (критерій відповідності професійним потребам студентів, критерій практичної цінності інформації). До кількісного критерію належить критерій обсягу навчального тексту.

Перша група критеріїв – це предметно-наукові. До них в першу чергу відносять критерій новизни. Згідно з цим критерієм відбору підлягають тексти, які по-перше, містять невідому студенту фахову інформацію та, по-друге, містять інформацію, яка відображає найновіші досягнення у фаховій галузі майбутніх студентів. Також до цієї групи науковці відносять критерій інформативності. І. Литвиненко розуміє “інформативність” як предметну змістовність тексту, що містить дані щодо подій, дій, людей, а також інформацію, що відображає авторську інтерпретацію змісту [2, с. 98]. Науковці зауважують, що новизну та інформативність тексту треба шукати там, де відоме

стає новим, входячи у певну систему до того невідомих і тому інформативних зв'язків. Таким чином одне й те саме повідомлення може бути новим та інформативним для одного студента та позбавленим цієї якості для іншого. Під час добору навчального матеріалу треба брати до уваги, що тексти повинні мати також паралінгвістичні засоби, що виступають як стимул (малюнок) або опори (графіки, схеми, таблиці) для читання.

Наступна група критеріїв – це лінгвостилістичні критерії. У відповідності з критерієм різноманітності типів та жанрів текстів для навчання іншомовному професійно орієнтованому читанню слід добирати такі тексти, з якими майбутній фахівець буде стикатись найчастіше, а саме наукові та науково-популярні статті. Лексику в яких, згідно з критерієм представленості фахової лексики можна поділити на загальну, загальнонаукову та термінологічну. У сучасній методиці дуже важливими вважається співвіднесеність тематики текстів для читання з темами, що вивчаються на заняттях з фахових предметів.

При доборі навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності у читанні також є важливими методичні критерії. Одним із яких є критерій адаптивності та доступності, він зумовлює включення до навчального матеріалу різних текстів, як легких, невеликих за обсягом для підтримки навичок читання, що вже є у студентів, так і складних, великих за об'ємом текстів, що забезпечують високий рівень аналітично-синтетичної діяльності та відповідають рівню розвитку лінгвістичної компетенції студентів, їхнім віковим особливостям. Крім того, слід враховувати критерій співвіднесеності типів текстів із видами читання, що зумовлює успішність навчання того чи іншого виду професійно орієнтованого читання. Тексти для навчання різних видів читання (вивчаючого, переглядового, пошукового та ознайомлювального) будуть різними за жанрами, темами, обсягом та екстралінгвістичним оформленням. Всі тексти, що використовуються для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності у читанні, повинні відповідати критерію автентичності. У дисертаційному дослідженні С. Вавіліної дано таке визначення автентичного тексту “це реальні тексти, що не

створені з педагогічною метою, тобто спрямовані на виконання певних соціальних завдань у мовній спільноті” [1, с. 67]. Головними вимогами до вибору автентичних текстів для навчання іншомовного читання D. Nutall вважає критерії придатності та відповідності змісту навчання, перспективності вивчення, легкості для читання. S. Berardo поповнює цей лист такою вимогою, як презентація. Отже, у виборі автентичних текстів для навчання читання слід керуватися такими вимогами:

1) придатності та відповідності змісту навчання – текст має бути цікавим студентам та релевантним до їх потреб та цілей навчання; крім того, текст має відповідати тим типам текстів, який майбутній спеціаліст буде зустрічати за межами навчальної аудиторії, тобто в реальному житті;

2) перспективності вивчення – текст має сприяти реалізації навчальних цілей та розвитку певних навичок, умінь і стратегій читання;

3) легкості для читання – текст не має бути занадто легким або занадто важким для читання, структурно переобтяженим. В автентичному тексті має міститися новий та відповідний лексичний матеріал;

4) презентація – текст має виглядати автентичним, приваблювати та зацікавлювати студента таким чином, щоб виникало бажання прочитати цей текст [3, с. 63].

Ще один методичним критерієм є критерій тематичності та смислової синонімічності текстів. Для врахування цього критерії потрібно досконало вивчити навчальний план, а саме зміст дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, спеціальності “Агрономія” та відповідно до змісту цих дисциплін добирати тексти для опрацювання на заняттях з іноземної мови.

Останньою групою якісних критеріїв є особистісно-орієнтовані. Критерії відповідності професійним потребам студентів та практичної цінності підкреслюють те, що відбір змісту навчання має ґрунтуватись на аналізі професійних потреб майбутніх фахівців, враховуючи їхні інтереси та відповідати реальному обсягу знань і ступеню сформованості мовленнєвих навичок і вмінь. На думку вчених З. Корневої, В. Скалкіна, О. Тарнопольського

та ін., визначення професійних комунікативних потреб є найважливішим для професійно орієнтованого навчання, що забезпечує мотивацію до навчання.

У сучасній методиці до кількісного критерію відносять критерій обсягу тексту, який треба враховувати під час добору навчального матеріалу для формування у майбутніх агрономів іншомовної професійно орієнтованої компетентності у читанні. Ми погоджуємося з думкою С. Вавіліною, яка підкреслює, що оптимальний розмір тексту для читання визначається формою роботи (аудиторна/позаудиторна) та видом навчального професійно орієнтованого читання.

Отже, визначено критерії добору навчального матеріалу для формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності майбутніх агрономів у читанні: якісні критерії, а саме предметно-наукові (критерій новизни, інформаційної цінності та критерій наявності паралінгвістичних елементів тексту); лінгвостилістичні (критерії різноманітності типів та жанрів текстів, критерій представленості фахової лексики); методичні (критерій адаптивності та доступності навчальних матеріалів, відповідність типу тексту виду читання, критерій автентичності текстів, критерій тематичності та смислової синонімічності текстів); особистісно-орієнтовані (критерій відповідності професійним потребам студентів, критерій практичної цінності інформації) та кількісний критерій, а саме критерій обсягу навчального тексту.

Література

1. Вавіліна С.Г. Принципи і критерії добору текстів для навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання / С. Г. Вавіліна // Вісник КНЛУ. Педагогіка та психологія. – Вип. 21. – 2012. – С. 109–118.
2. Литвиненко І.Ю. Методика навчання студентів технічних спеціальностей англomовного читання на засадах інтеграції: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / І.Ю Литвиненко. – Харків, 2015. – 255 с.
3. Berardo S. A. The use of authentic materials in the teaching of reading / S. A. Berardo // The Reading Matrix. – Vol.6. – No.2. – 2006. – P. 60–69.